

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av gymnasiesärskolan Hahrska i Västerås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av gymnasiesärskolan Hahrska avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier hos gymnasiesärskolan Hahrska uppfylls i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utifrån en bred och för skolformen anpassad uppföljning av resultat, genomförande och lärares förutsättningar gör en analys för att identifiera bakomliggande orsaker till skolenhetens resultat.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att samtliga lärare arbetar så att lektioner eller olika arbetsmoment innefattar en tydlig avslutning som sammanfattar innehållet, vad eleverna tränat på och återknyter till lektionens syfte, på ett för eleverna anpassat sätt.

Social delaktighet

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att samtliga lärare som undervisar i gymnasiesärskolan ges goda möjligheter att samverka i bedömningsfrågor och betygssättning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i låg utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver göra självständiga bedömningar av gymnasiesärskolans måluppfyllelse och utbildningens kvalitet för att kunna göra en bedömning om syftet med utbildningen uppfylls och för att kunna skapa goda förutsättningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-04-03** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektion.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:2979) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

Utbildningens utformning och syfte: 1 kap. 4, 5, 9 - 10 §§ skollagen (2010:800). Rektors pedagogiska ansvar och ansvar för inre organisation samt för personalen: 2 kap. 9 - 10 och 34 §§ skollagen.

Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå: 4 kap. 4–7 §§ skollagen.

Rektorns ansvar för att tillhandahålla flexibel, tidsenlig och tillgänglig utbildning: 18 kap. 2-3, 8 och 17, 19 a och 22 §§ och 19 kap. 15 § skollagen.

Läroplan för gymnasiesärskolan (Lgys), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar en ända-målsenlig organisation.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn i begränsad utsträckning gör bedömningar av i verksamhetens måluppfyllelse utifrån en bred bild av genomförande, förutsättningar och elevers progression. Det finns en god flexibilitet för elever att läsa kurser som är anpassade efter elevernas behov och förutsättningar. Däremot leder och organiserar rektorn det pedagogiska arbetet i begränsad utsträckning då lärarna har litet stöd i sitt pedagogiska utvecklingsarbete och arbetet bygger på att lärarna gör rektorn uppmärksam på de behov som finns.

Motivering

Rektorn gör i begränsad utsträckning en bedömning av verksamhetens måluppfyllelse

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning gör bedömningar av verksamhetens måluppfyllelse och kvalitet utifrån en bred bild av genomförande, förutsättningar och elevers progression. Av intervjuer med lärare framkommer att lärarna dokumenterar elevernas kunskaper och progression i skolans plattform, men att systemet inte är anpassat för skolformen. I intervju med rektorn framkommer att rektorn följer upp förutsättningar för verksamheten och undervisningens genomförande främst genom samtal med lärarna och att rektorn har tilltro till att lärarna gör ett bra jobb men att rektorn ännu inte har hunnit med att några lektionsobservationer. Det framgår vidare att rektorn följer upp elevers närvaro och elevernas upplevda trygghet genom elevenkäter som anpassats av lärarna utifrån elevernas förmåga att svara. Denna enkät besvaras av eleverna i februari och vid Skolinspektionens besök hade ännu inga analyser av enkäten genomförts då dessa sker i slutet av terminen. I intervju med rektorn framkommer vidare att gymnasiesärskolan inte ingår i den redovisning av hittills uppnådda mål som rektorn redovisar till huvudmannen. Det finns ett internt analysarbete som lärarna genomför och rektorn säger att dessa analyser ibland används i skolenhetens kvalitetsrapport. Lärarna gör analyser två gånger per år där bland annat utfallet på kurser, vilka anpassningar som varit framgångsrika och vad som inte fungerat. Detta enligt rektorn för att hitta orsaker och förklaringar till resultaten. Sedan sätter lärarna själva mål framåt, vad lärarna vill se i utfallet nästa gång de utvärderar kurserna. Lärarna rapporterat till rektorn vad de har kommit fram till i sina analyser men får ingen återkoppling kring vad och hur lärarna ska förändra sitt arbete. Lärarna berättar också att de inte har någon statistik att utgå från och mycket av förklaringarna av resultaten läggs på eleverna och lärare får ofta påminna om de behov och förutsättningar som gymnasiesärskolan har.

Utifrån den begränsade bedömning som rektorn ändå gör ser rektorn till att det genomförs vissa förbättringsåtgärder med syfte att utveckla utbildningen och tilldelar resurser. I intervju med rektorn framkommer att rektorn lyssnar in vilka behov som arbetslagen lyfter. Bland annat har rektorn sett över tjänstefördelningen och ökat assistenttjänsterna och sett över tillgången till klassrum och lokaler för att skapa en större flexibilitet för att möta elevernas behov och dagsform.

Eftersom rektorn i begränsad omfattning gör bedömningar av verksamhetens måluppfyllelse och kvalitet utifrån en bred bild av genomförande, förutsättningar och elevers progression så bedömer Skolinspektionen att ett sådant arbete behöver utvecklas. Detta beskrivs vidare under "Identifierat utvecklingsområde".

Rektorn leder och organiserar i begränsad omfattning det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning leder och organiserar det pedagogiska arbetet och att mycket bygger på att lärarna gör rektorn uppmärksam på de behov som finns. Visserligen finns det en god flexibilitet för elever att läsa kurser som är anpassade efter elevernas behov och förutsättningar i och med närheten till gymnasieskolan. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att lärarna fångar upp vilken nivå eleverna klarar av att läsa på i samband med bland annat den så kallade rundvandringen år 1. Rektorn lyssnar av lärarna när det gäller vilka elever som har förutsättningar att läsa en kurs på gymnasieskolan och involveras om det uppstår ett behov av att göra förändringar i schemapositioner. I intervjuer med lärare framkommer att rektorn ändå är lyhörd för de behov som lärarna lyfter när det gäller tillgänglig lärmiljö för eleverna, bland annat har rektorn beslutat om att hemklassrum till gymnasiesärskolans elever och att elevassistenter finns tillgängliga för elever vid till exempel i samband med förflyttningar mellan lokaler som för vissa elever kan skapa oro och som kan påverka deras närvaro.

Däremot visar granskningen att lärarna har litet stöd i sitt pedagogiska arbete och alla lärare inte har utbildning kring intellektuell funktionsnedsättning. I intervjuer med lärare och elevassistenter framkommer att gymnasiesärskolan i stort får styra sig själva och att det stöd som finns för lärare får de av arbetslagsledaren. Det framkommer också att det finns en efterfrågan av kompetensutbildning gällande intellektuell funktionsnedsättning men att lärare inte fått det på flera år. Däremot framgår att rektorn vet vilka kompetenser lärare och elevassistenter har och att flera av dem har en mycket god kompetens att undervisa elever på gymnasiesärskolan och att dessa kompetenser nyttjas. Rektorn berättar i intervju att det finns en plan för kompetensutveckling inför kommande läsår när det gäller att ge lärare som inte har kompetens att undervisa elever med intellektuell funktionsnedsättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utifrån en bred och för skolformen anpassad uppföljning av resultat, genomförande och lärares förutsättningar gör en analys för att identifiera bakomliggande orsaker till skolenhetens resultat.

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning gör bedömningar av verksamhetens måluppfyllelse och kvalitet utifrån en bred bild av genomförande, förutsättningar och elevers progression. Utifrån en bred bild ges rektorn möjlighet att genom en orsaksanalys hitta träffsäkra utvecklingsåtgärder som bidrar till ökad måluppfyllelse och att syftet med utbildningen uppfylls.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn genomför en bred och för skolformen anpassad uppföljning av resultat, genomförande och förutsättningar. I sin uppföljning behöver rektorn finna arbetssätt för att kunna göra självständiga bedömningar av hur undervisningen i samtliga undervisningsgrupper fungerar. Uppföljningen kan till exempel undersöka om lärare på ett medvetet sätt speglar läroplanens värderingar i sin undervisning. En bred uppföljning består inte enbart av betygsresultat eller nyckeltal eller grundas inte enbart på personalens uppfattning eller baseras på enstaka elevutsagor. Som underlag behöver rektorn ha utsagor om hur olika delar i undervisningen fungerar till exempel genom att på ett strukturerat sätt genomföra lektionsobservationer eller genom att ställa frågor om undervisningen i medarbetarsamtal eller i andra möten med personal, elever och vårdnadshavare. Rektorns analys av det insamlade materialet innebär att studera skillnader och variationer mellan olika elevgrupper och/eller ämnen/kurser. Rektorn kan till exempel ställa sig de kritiska frågor som möjliggör att rektorn får syn på hur undervisningen behöver utvecklas för att den på ett bättre sätt ska kunna ge eleverna möjligheter att utveckla förmågor inom ett område eller ämne. Ett ytterligare steg i analysen är en orsaksanalys för att finna trovärdiga bakomliggande förklaringar till varför det exempelvis är låg måluppfyllelse hos eleverna eller varför det finns problem i undervisningens genomförande. Frågor som rektorn i sin analys kan ställa är till exempel: Är den undervisning som skolan ger anpassad så att eleverna når så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar? Finns det bristande tilltro till elevernas förmåga utifrån deras funktionsnedsättning? Har lärare den kompetens som krävs? Är det tydligt för lärare vilket arbets- och förhållningssätt som ska gälla på skolan? På så vis kan rektorn bedöma om syftet med utbildningen uppfylls och utveckla skolenhetens måluppfyllelse med träffsäkra förbättringsåtgärder. I arbetet med att förstå och förklara kan rektorn med fördel ta hjälp av forskning och Skolverkets allmänna råd¹ och stödmaterial på området.

¹ Skolverkets allmänna råd (2012), Systematiskt kvalitetsarbete- för skolväsendet , s21, 31f, 47f

Undervisning

Författningsstöd

Utbildningens syfte: 1 kap. 4 § skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Gymnasiesärskolans utformning och syfte: 18 kap. 2 och 8 §§ skollagen och 4 kap. 1 a § gymnasieförordningen (2010:2039).

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen till stor del är varierad och anpassad till eleverna och att eleverna ges ett aktivt lärarstöd där eleverna använder individanpassade hjälpmedel utifrån deras behov. Undervisningen har en tydlig struktur som är bekant för eleverna och den möjliggör såväl individanpassningar som att eleverna får samarbeta och lära tillsammans. Trots en huvudsak strukturerad undervisning skiljer det sig mellan lärare hur de arbetar med att ge eleverna ett tydligt avslut som sammanfattar innehållet, vad eleverna tränat på och återknyter till lektionens syfte, på ett för eleverna anpassat sätt.

Motivering

Undervisningen är i stora delar varierad och anpassad till eleverna

Granskningen visar att undervisningen innehåller olika uppgifter och aktiviteter så att det blir en variation och balans. Av intervjuer med lärare framkommer att lärarna varierar uppgifter för eleverna på ett sådant sätt att det dels blir förutsägbart genom att eleverna får repetera, för att sedan bygga på med nya uppgifter efter hand. Lärarna utformar undervisningen så att eleverna får variera mellan att arbeta både i grupp men även individuellt utifrån elevernas förmåga att samarbeta med andra. I undervisningen finns även en variation mellan teoretiska och praktiska moment. Exempelvis inleddes en av de observerade lektionerna med en gemensam teoretisk uppstart för att sedan fortsätta i ett mer individuellt praktiskt arbete i bygghallen. På en annan lektion fick eleverna varva mellan att skriva text och se på film.

Av granskningen framgår att undervisningen i stora delar ligger på en för eleverna lämplig nivå så att eleverna utmanas vidare i sitt lärande. Lärarna läser av eleverna och anpassar uppgifter utifrån deras förmåga och behov. I intervjuer berättar lärare att det behövs mycket individuella anpassningar och att det handlar om att lära känna eleverna för att kunna göra det. Lärarna får kännedom om vad eleverna

kan bland annat genom överlämningar men även genom att eleverna själva får visa vad de kan för läraren på olika sätt exempelvis genom prov eller praktiska uppgifter. Lärarna stämmer även av med eleverna vad de tycker om ett visst läromedel och anpassar svårighetsgraden. Dock framkommer det i intervju med elevassistenter att elevassistenter och lärare behöver mer tid att prata om anpassningar för eleverna, vad de ser hos eleven och komma fram till vilka anpassningar läraren kan pröva för att undervisningen ska ligga på rätt nivå för eleverna. Exempelvis kan elevassistenterna se att elever kan bli frustrerade över att de inte förstår en instruktion och att förklaringar ibland kan behöva bli mer konkreta. Elevassistenterna påtalar även vikten av bemötandet av elever i gymnasiesärskolan då det kan få stora reaktioner hos eleverna beroende på hur personalen bemöter eleverna.

Vidare framgår det av granskningen att lärarna använder ett aktivt lärarstöd så att eleverna förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Dels får eleverna ett aktivt lärarstöd genom de genomgångar som lärarna har med eleverna där läraren förklarar vad de ska göra under lektionen och dels genom att lärare eller elevassistent hela tiden finns i elevernas närhet och stöttar. I både observationer och intervjuer framkommer att det finns goda relationer mellan personalen på skolan och eleverna. Lärare beskriver att de jobbar i team tillsammans med eleverna och lyfter vikten av att ha roligt ihop med eleverna som en grund för inläring. Lärarna ger eleverna kontinuerligt feedback kring hur det går för dem under arbetets gång och på så vis leder eleverna vidare.

Av granskningen framgår även att lärare och elevassistenter använder flera olika individanpassade hjälpmedel i undervisningen för att ge stöd till eleverna. Bland annat har vissa elever specifika anpassade scheman om vad eleven ska göra och det finns olika varianter på scheman med färger, förenklingar eller bildstöd. Elever kan även använda olika program i sina datorer utifrån vilka behov de har som till exempel stöd vid textläsning eller när de skriver. I intervju med lärare framkommer att lärare i vissa teoretiska ämnen använder bildstöd och sociala berättelser och i praktiska ämnen använder lärare exempelvis mallar för att eleverna ska kunna jobba mer självständigt.

Undervisningen är strukturerad och innehåller syfte men det skiljer sig mellan lärare hur de arbetar med sammanfattande avslut

Granskningen visar att undervisningen på flera sätt har en tydlig struktur som är väl känd för eleverna och som möjliggör såväl individanpassningar som att eleverna får arbeta tillsammans. På skolan använder lärarna en gemensam struktur för lektionsupplägg med början, tider, innehåll för lektionen och ett avslut. Lärarna skriver upp strukturen på tavlan och går igenom den med eleverna vid lektionens början. Utöver det finns även den så kallade "förmågecirkeln" där det bland annat ingår att presentera vilka förmågor som ska ingå under lektionen och i slutet av lektionen be eleverna reflektera över vilka förmågor de har använt. Vidare visar granskningen att lärare i sin undervisning tydlig förklarar syftet med olika arbetsmoment för eleverna. Lärare uttrycker i intervju att de genom att prata om syftet med eleverna höjer elevernas motivation för innehållet i lektionen. Exempelvis stämmer lärare av med eleverna om de vet varför de läser olika ämnen och på så vis fångar läraren

upp elevernas bild och kan bygga på den förståelsen genom motiverande diskussioner med eleverna. Dock framgår det av lektionsobservationer samt i intervjuer med lärare och elevassistenter att det ser olika ut hur lärare jobbar med den gemensamma lektionsstrukturen och då främst med avslutet av lektionen med en sammanfattande återkoppling till lektionens innehåll och syfte.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att samtliga lärare arbetar så att lektioner eller olika arbetsmoment innefattar en tydlig avslutning som sammanfattar innehållet, vad eleverna tränat på och återknyter till lektionens syfte, på ett för eleverna anpassat sätt.

Granskningen visar att även om undervisningen i huvudsak är strukturerad så skiljer det sig mellan lärare hur de avslutar lektionerna med en sammanfattande återkoppling till lektionens innehåll och syftet där det blir tydlig för eleverna vad de tränat på, lärt sig och varför.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn initierar och genomför ett utvecklingsarbete där lärarna på skolan för diskussioner om hur olika arbetsmoment på lektionerna kan avslutas på ett sammanfattande sätt. Skolinspektionen vill samtidigt påpeka vikten av att strukturen för avslutningar anpassas utifrån gruppansättningar, ämnets samtliga delar, det vill säga så väl syfte och centralt innehåll som kunskapskrav, och att läraren bryter ner målen i läroplanen, ämnesplanerna till en nivå som är konkret och tillgänglig för eleverna. En viktig del i detta sammanhang är att i inledningen av lektionen (eller inför varje nytt moment för elever som exempelvis har begränsat arbetsminne) tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under arbetsmoment efter som det ökar chansen att de faktiskt lär sig det som förväntas. Genom att knyta ihop lektionen med ett tydligt och sammanfattande avslut synliggörs elevernas lärande för dem och på så vis motverkas risken för att eleverna enbart prickar av olika aktiviteter och deras lärande ges i stället en större mening när lärandeaktiviteter sätts i ett konkret sammanhang där de blir tydligt för eleverna vad de tränat på, lärt sig och varför. Detta utvecklingsarbete kan med fördel ske genom att rektorn och lärare genomför lektionsobservationer i syfte att identifiera och sprida goda exempel.

Social delaktighet

Författningsstöd

Utbildningens utformning och syfte samt hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4–5 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Trygghet och målinriktat arbete mot kränkande behandling: 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ skollagen.

Gymnasiesärskolans syfte: 18 kap. 2–3 §§ skollagen.

Mentor: 18 kap. 19 a § skollagen.

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att det på skolan finns ett aktivt arbete med att ge eleverna förutsättningar att bli aktiva samhällsmedborgare genom att de får konkreta erfarenheter av yrkes- och samhällslivet samt ges förutsättningar att hantera en digital vardag. Det pågår även ett aktivt arbete med att skapa trygghet på skolan där sociala sammanhang utanför den egna undervisningsgruppen ingår.

Motivering

Skolan genomför ett strukturerat arbete för att eleverna ska få konkreta erfarenheter yrkes- och samhällslivet

Granskningen visar att det på skolan finns ett planerat och aktivt arbete för att förbereda eleverna för ett aktivt deltagande i yrkes- och samhällsliv. Även om skolans studie- och yrkesvägledare mest deltar i samband med frågor som rör elevers byte av program eller vid in- och utskrivning av elever och inte lika mycket i planering eller genomförande av aktiviteter så får eleverna goda möjligheter till konkreta erfarenheter som ger dem förutsättningar till aktivt deltagande i samhällslivet efter utbildningen. Lärare och elevassistenter planerar och genomför flera aktiviteter där eleverna ges erfarenheter från yrkes- och samhällsliv. Förutom kursen service- och bemötande och APL brukar skolan göra olika studiebesök på arbetsplatser samt att eleverna får ta del av olika kulturevenemang som stadsvandringar, teatrar etcetera. I inkommen dokumentation framgår också att eleverna får konkreta arbetsuppgifter inom till exempel fastighetsskötsel. I intervjuer med elevassistenterna förklarar de att deras viktigaste uppgift är att förbereda eleverna att stå på egna ben, att eleverna exempelvis ska veta var eleverna kan åka för att spela fotboll eller gå på bio och så vidare, för att de ska klara vuxenlivet. Elevassistenterna berättar också att den sociala träningen är viktig för att eleverna ska bli anställningsbara och för att eleverna kan etablera sig i samhället. Vissa elever kan behöva social träning genom att till exempel gå på café och prata om vad det kostar eller att eleverna får träna på att söka jobb genom att prata om hur det går till att söka jobb och för att sedan få träna på det i praktiken. Av inkommen dokumentation framgår även att

eleverna under fjärde året får delta vid ett stort informationsmöte med olika aktörer, bland annat folkhögskolor, vuxenutbildningen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt att eleverna i år fyra deltar och presenterar gymnasiesärsskoleprogrammet på gymnasiesärskolemässan för elever i årskurs 9.

Vidare framgår av granskningen att skolan ger eleverna goda förutsättningar för att hantera en digitaliserad vardag. I intervjuer med elever framkommer att de får använda digitala verktyg i undervisningen och exempelvis söka information. Eleverna berättar också att mentorerna pratar med eleverna om risker på nätet och att det inte går att lita på allt som finns på internet.

På skolan finns ett aktivt arbete med att skapa trygghet för eleverna i sociala sammanhang

Granskningen visar att det pågår ett aktivt arbete med att skapa trygghet på skolan där social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen ingår och därigenom ges eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att samspela med andra människor. Av granskningen framgår att skolan arbetar på flera sätt för att eleverna i gymnasiesärskolans program ska träffas mellan klasserna, det görs exempelvis genom gemensamma utflykter och att klasserna blandas i vissa ämnen. I intervjuer med lärare framkommer att mentorerna har en viktig roll i arbetet med att skapa trygghet mellan klasserna i gymnasiesärskolan. Mentorstiden är gemensam med alla årskurser för att eleverna ska känna sig som en enhet och vara trygga med varandra. Det är även mentorerna som följer upp och hanterar om det uppstår konflikter och har samtal med eleverna om hur de trivs och stöttar eleverna i sociala sammanhang. Under gymnasiesärskoleelevernas första år träffar de även elever från gymnasieskolan under den så kallade rundvandringen, där de läser kurser tillsammans och där det även ingår ett faddersystem.

Av granskningen framkommer vidare att skolan arbetar systematiskt med att kartlägga elevernas upplevda trygghet. Förutom tidigare nämnda mentorssamtal får eleverna bland annat svara på frågor om trygghet i enkäter som arbetslaget sedan analyserar och väljer ut områden de behöver arbeta med. Innan enkäten genomförs känner lärarna av elevernas dagsform och gör anpassningar. I intervjuer med lärare framkommer även att lärarna pratar med eleverna under lektionerna om olika risker som kan uppstå i olika sociala sammanhang, som exempelvis grooming och droger. All personal rör sig runt i skolans lokaler och kan på så vis fånga upp sådant som händer och kan både stötta eleverna i stunden och skapa sig en uppfattning om elevernas trygghet. Även om det i intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer att det kan vara en ganska tuff skola och att bland annat elever i år ett har känt sig otrygga så visar de enkäter som genomförts på att eleverna känner sig trygga i skolan. I den inkomna dokumentationen framgår att rektorn har utökat antalet assistenttjänster i syfte att öka elevernas trygghet så att eleverna stöttas i sin sociala och kunskapsmässiga utveckling. I intervju med elevhälsan framkommer att skola har en plan mot diskriminering och kränkande behandling men att arbetet med planen är otydligt. I detta sammanhang vill Skolinspektionen lyfta vikten av att rektorn organiserar för arbetet med planen för diskriminering och kränkande behandling så att det blir tydligt.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

Likvärdig utbildning och rektors ansvar: 1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen. *Elevens utveckling mot målen och arbete med extra anpassningar och särskilt stöd:* 3 kap. 3, 5 och 7 §§ skollagen.

Gymnasiesärskolans utformning och syfte: 18 kap. 2 §, 19 kap. 22–25, 27 §§ skollagen.

Mentor, utvecklingssamtal och individuell studieplan: 18 kap. 19 a och 20 §§ och 19 kap. 26 § skollagen.

Betygsättning och gymnasiesärskolebevis efter nationellt program: 18 kap. 22–24 och 26–26 a §§, 8 kap. 22 a–22 c §§ gymnasieförordningen.

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.5 Bedömning och betyg och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att lärarna på ett tydligt sätt genomför löpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling och återkopplar till eleverna på ett för dem anpassat sätt samt att lärarna utifrån sin bedömning gör anpassningar i undervisningen utifrån den bedömning som de har gjort av eleverna. Dock saknas det tillräckliga förutsättningar för samtliga lärare att samverka med varandra när de gör sina bedömningar.

Motivering

Lärarna gör systematiska bedömningar och ger återkoppling till eleverna

Granskningen visar att lärarna på ett tydligt sätt genomför löpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling och återkopplar till eleverna på ett för dem anpassat sätt. Av granskningen framkommer att lärarna ger eleverna en formativ bedömning i stunden där de pratar med eleven utifrån genomförda arbetsuppgifter och moment. Eleverna berättar i intervju att de får visa vad de kan både under APL och i skolan, ibland har de prov men det sker även genom att läraren ställer frågor och ser i deras böcker hur det går för dem. I intervjuer med lärarna framkommer att de ger eleverna feedback över varför det går bra eller ta reda på om eleven är redo för en utmaning. I intervju med elever framkommer att lärarna pratar med dem om hur eleverna kan göra för att lära sig mer. Skolan använder ett digitalt system för bedömningar vilket ger en direkt återkoppling till elever, vårdnadshavare och rektorn. Elever berättar i intervju att de kan se hur de ligger till i alla ämnen

och vad de behöver arbeta mer med för att utvecklas samt att de kan se kunskapskraven i det digitala systemet. Vidare visar granskningen att lärarna gör väl avvägda anpassningar i undervisningen utifrån den bedömning som de har gjort av eleverna. Lärare uppger i intervju att planeringen revideras och att det görs löpnade förändringar utifrån den bedömning som görs.

Det saknas tillräckliga förutsättningar för samtliga lärare att samverka med varandra

Granskningen visar att det saknas tillräckliga förutsättningar för samtliga lärare att samverka med varandra när de gör sina bedömningar. Visserligen sker det samverkan i viss uträkning och att det till viss del finns avsatt tid. Dock framgår det i intervju med rektorn att de lärare som undervisar både på gymnasieskolan och på gymnasiesärskolan främst deltar i ämneslagen på gymnasieskolan, något rektorn själv säger sig inte var nöjd med. Rektorn berättar vidare att det finns avsatt tid för bedömning och betygssättning för arbetslaget på gymnasiesärskolan men den tiden är främst förlagd i samband med tidpunkten för betygssättning och inför utvecklingssamtal. Det finns en avsatt tid varje vecka för arbetslagen men den tiden skall även innehålla annat och i vilken omfattning lärarna diskuterar bedömningar sker på lärarnas eget initiativ. Lärare uttrycker i intervju att de saknar avsatt tid för att bedöma elever tillsammans med andra lärare. Samtidigt framkommer i intervju med lärare och i informationsinhämtningen att lärarna har diskuterat vad kunskapskraven står för och att arbetslagsledaren för gymnasiesärskolan har presenterat de olika kunskapskraven och återkommande begreppen som finns i alla kurser samt hur lärarna kan tolka dessa. I samband med det användes skolverkets bedömningshjälp för gymnasiesärskolan i syfte av att det ska finnas en gemensam syn på de olika begreppen och kunskapsnivåerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att samtliga lärare som undervisar i gymnasiesärskolan ges goda möjligheter att samverka i bedömningsfrågor och betygssättning.

Granskningen visar att det saknas tillräckliga förutsättningar för samtliga lärare som undervisar i gymnasiesärskolan att samverka när de gör sina bedömningar och vid betygssättning. Det finns avsatt tid för bedömning och betygssättning för arbetslaget på gymnasiesärskolan men den tiden är främst förlagd i samband med tidpunkten för betygssättning och inför utvecklingssamtal. Den tid som finns avsatt för samverkan styrs utifrån vad lärarna själva anser att tiden ska användas till och det är otydligt när bedömningsfrågor ska ingå.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar för samverkan i bedömningsfrågor för alla lärare som undervisar i elevgruppen och ser till att denna samverkan har en struktur som stödjer fokus på styrdokumentet så att lärarna ska få möjlighet att utveckla sin bedömarkompetens, och att de utvecklar en samsyn kring kunskapskravens innebörd. Detta i syfte att alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oavsett vilken lärare som gjort bedömningen. Detta

arbete kan med fördel organiseras på ett sådant sätt att lärarna även har möjlighet att samverka med lärare från andra gymnasiesärskolor. Lärares fortlöpande bedömning fyller flera viktiga funktioner för kvaliteten på utbildningen som exempelvis att den fungerar som underlag för lärares återkoppling till eleverna och ger information till läraren om den fortsatta planeringen av undervisningen samt synliggör eventuella stödbehov. Därför är det viktigt att samverkan sker kontinuerligt under läsåret.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

Huvudmannens ansvar att för en likvärdig utbildning som uppfyller syftet och tar hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a §§ skollagen.

Kompetens för rektor, lärare och elevhälsa: 2 kap. 11–13, 18, 25 och 29 §§ skollagen (undantag finns i 2 kap. 27 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Ansvar för kompetensutveckling, flexibilitet, lokaler och utrustning: 2 kap. 34–36 §§, 18 kap. 3 § skollagen, 4 kap. 12 och 13 §§ gymnasieförordningen.

Systematiskt kvalitetsarbete huvudmannanivå: 4 kap. 3 och 8 §§ skollagen.

Lgys 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling. 2.1 Kunskaper, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Huvudmannen stödjer i låg utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att huvudmannen inte gör självständiga bedömningar om gymnasiesärskolans kvalitet och att det saknas metoder för att för att analysera och följa upp om syftet med utbildningen uppfylls. Mycket av ansvaret ligger på rektorn att uppmärksamma huvudmannen om det saknas något när det gäller gymnasiesärskolans förutsättningar. Huvudmannen ger till viss del rektorn stöd i sitt arbete att leda och utveckla skolenheten och underlättar samverkan med andra skolenheter samt gynnar kontakter med omgivande samhälle.

Motivering

Huvudmannen gör inte självständiga bedömningar av grundsärskolans kvalitet

Granskningen visar att huvudmannen inte agerar som en självständig aktör när det gäller att följa upp, analysera och bedöma grundsärskolans måloppfyllelse och kvalitet. Av granskningen framkommer att huvudmannen saknar metoder för uppföljning och analys av gymnasiesärskolans resultat och kvalitet, och perspektivet om att syftet med utbildningen uppfylls finns sällan med. I intervju med rektorn framkommer att gymnasiesärskola inte ingår i huvudmannens så kallade HUM (hittills uppnådda mål). I de resultatdialoger som rektorn har med huvudmannen framkommer heller inga analyser som huvudmannen har gjort av gymnasiesärskolan, inte heller har huvudmannen beslutat om några utvecklingsåtgärder för gymnasiesärskolan. I intervju med huvudmannen framgår att de underlag som huvudmannen använder främst är elevenkäten och betyg, men huvudmannen uttrycker att det är svårt att använda betygen som underlag då det är så få elever i varje program vilket försvårar att göra jämförelser. Huvudmannen har påbörjat ett arbete med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för gymnasiesärskolan då huvudmannen själv sett att huvudmannens systematiska kvalitetsarbete för gymnasiesärskolan är begränsat, bland annat gör huvudmannen om sitt kvalitetshjul och har påbörjat ett projekt med IFOCUS för att få stöttning i att få syn på sin egen verksamhet.

Av granskningen framgår vidare att huvudmannen saknar ett långsiktigt och systematiskt arbete med att ge goda förutsättningar för undervisningen. Mycket ansvar ligger på rektorn att uppmärksamma huvudmannen om det saknas något när det gäller nödvändiga kompetenser, utrustning eller lokaler. I intervjuer huvudmannen framgår att det bland annat inte finns någon generell styrning, inga avsättningar i budget för att fördela belopp för gymnasiesärskolan. Finns behov sker en dialog mellan verksamhetschef och rektorn. Rektorn berättar i intervju att huvudmannen har resultatdialoger med rektorn men följer inte upp hur budgeterade medel används specifikt för gymnasiesärskolan. Rektorn berättar också att det är bemaningstätt i gymnasiesärskolan men att huvudmannen inte har någon kompetensförsörjningsplan för gymnasiesärskolan. Däremot har huvudmannen ett pågående arbete gällande lokalfrågor och ombyggnationer där rektorn tillsammans en lärare är med i en arbetsgrupp för att skapa goda förutsättningar för gymnasiesärskolan.

Eftersom huvudmannen saknar en självständig bedömning av grundsärskolans kvalitet och måloppfyllelse så bedömer Skolinspektionen att ett sådant arbete behöver utvecklas. Detta beskrivs vidare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Huvudmannen ger till viss del ett behovsanpassat stöd till rektorn

Granskningen visar att huvudmannen till viss del ger rektorn stöd i rektorns ledning och utveckling av gymnasiesärskolan. I intervju med huvudmannen framkommer att huvudmannen sett i sina analyser att rektorerna i gymnasiesärskolorna hade svårt att hinna med och att det behövdes mer styrning för gymnasiesärskolan. Huvudmannen har efter det tillsatt en central utvecklingsledare som har större möjlighet att jobba mer riktat mot gymnasiesärskolan men att rektorn inte fått så mycket

stöd ännu. Huvudmannen har skapat ett nätverk för rektorer som har gymnasiesärskolor vars syfte är att det ska ske lärande samtal. I intervju med rektorn framgår att huvudmannen är tydlig med vad som förväntas av rektorn och att rektorn får stöd och utbildning i frågor som rör kvalitetsarbetet, ekonomi och personalfrågor. Trots att rektorn är ny inom skolformen gymnasiesärskola har dock inte rektorn fått någon specifik utbildning inom det området.

Av granskningen framgår att huvudmannen i begränsad omfattning arbetar för att underlätta samverkan med andra skolenheter och gynna kontakter med omgivande samhälle. I intervjuer med rektorn och huvudmannen framkommer att det största arbetet med att anordna till exempel APL-platser, samverka mellan skolenheter och att främja eleverna möjligheter till att komma i kontakt med omgivande samhället till stor del ligger på rektorn och lärare. Huvudmannen har ett påbörjat arbete med att revidera planen för studie- och yrkesvägledning efter att de identifierat att gymnasiesärskolan inte finns med.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att huvudmannen utifrån ett brett och för grundsärskolan anpassat underlag gör självständiga bedömningar av grundsärskolans kvalitet och måluppfyllelse.

Granskningen visar att huvudmannen inte agerar som en självständig aktör när det gäller att följa upp, analysera och bedöma grundsärskolans måluppfyllelse och kvalitet. Av granskningen framkommer att huvudmannen saknar metoder för uppföljning och analys av gymnasiesärskolans resultat och kvalitet, och perspektivet om att syftet med utbildningen uppfylls finns sällan med. Därmed överlämnar huvudmannen ett stor ansvar för analysarbetet till rektorn, vilket försvårar huvudmannens reella möjlighet att ställa riktade frågor och att vara en "kritisk vän" under kvalitetsdialoger med rektorn. Huvudmannen behöver ha god kännedom om den verksamhet som bedrivs på skolenheten för att ge rektorn behovsanpassat stöd så att rektorn har rätt förutsättningar för att leda skolans pedagogiska verksamhet så att den bedrivs på ett sådant sätt att det gynnar hög måluppfyllelse och att eleverna efter fullgjord skolgång blir aktiva i yrkes- och samhällsliv.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utarbetar underlag för uppföljning som är anpassade för skolformen och att huvudmannen exempelvis inför kvalitetsdialoger analyserar de underlag som finns av skolans studieresultat samt elevernas upplevelse av trygghet i syfte att kunna ställa frågor till rektorn om vilka delar av läroplanen som verksamheten är bättre respektive sämre på att leva upp till. Huvudmannen bör också vid sin analys av gymnasiesärskolans resultat utveckla sätt att följa upp verksamheten ur ett bredare perspektiv gällande begreppet måluppfyllelse. Det kan exempelvis röra sig om att få svar på om utbildningen ger eleverna det som de behöver för att kunna bli aktiva i yrkes- och samhällslivet. Detta i syfte att på lång sikt arbeta för att förbättra förutsättningarna för att syftet

med utbildningen ska uppnås. I det ingår bland annat att skapa kontakter med omgivande samhälle och undersöka om nödvändiga kompetenser finns hos lärare och annan personal och vid behov organisera för det

Huvudmannen behöver i sina analyser identifiera faktorer som påverkar måluppfyllelsen och som kan utgöra utgångspunkter för utvecklingsarbetet. I arbetet med att hitta relevanta förklaringar till måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen hittar sätt att underbygga sina förklaringar med empiriska belägg som innehåller faktorer som huvudmannen kan påverka. Huvudmannen bör även söka förklaringar relaterade till hur skolornas faktiska organisation och arbete bedrivs samt hur olika förutsättningar påverkar verksamhetens resultat och måluppfyllelse

På Skolinspektionens vägnar

X Andreas Gydingsgård

Beslutsfattare

Signerat av: Andreas Gydingsgård

I handläggningen har Sofia Granberg, föredragande och Johan Westerling Kalla, utredare medverkat.

Bilaga 1: Underlag

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre lektionsobservationer
- En gruppintervjuer med elever
- En gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervjuer med stödpersonal
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektorn.
- Dokumentstudier: Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsgrunder, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsgrunderna beskriver de bedömningsområden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal kvalitetskriterier.

Bedömningsgrunderna finns på Skolinspektionens hemsida: [Inspektionsformer \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/inspektionsformer) under rubriken *Så bedöms skolor, regelbunden kvalitetsgranskning*.

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Gymnasiesärsrskolan Hahrska bedriver verksamhet inom gymnasiesärsrskolans nationella program för fastighet, anläggning och byggnation. Huvudman är Västerås kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens besök 13 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11-12 maj 2022. Besöket genomfördes av Sofia Granberg och Johan Westerling Kalla.